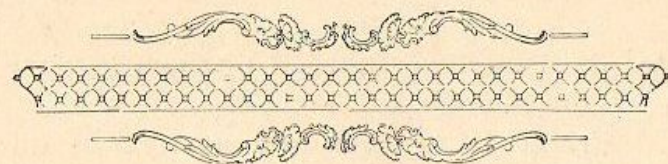

Smrt markýzy Valerie.

Syta života, jehož krásnější polovice uprchla, bojíc se smrtí a přece po ní toužíc, ležela markýza Valerie de B. na loži ve ville Roubaix nad jezerem leman-ským.

V komnatě bylo ticho a umělé přitmě bílé podušky lože prosvítaly neurčitě šerem a přes tmavou pokrývku, obmykající ostré jakési tvary, visela bezvládně ruka.

V tom ozvalo se od jednoho ze zastřených oken pronikavé, skřípavé zvolání: Valerie, mon adorée! (Valerie, má zbožňovaná!)

Polohlasý vzdech, zdlouhavý obrat a svislá ruka se pozvedla. Elektrický zvonek zazněl a za okamžik objevila se ve dveřích mladá dívka.

»Pan Weltli?!«

Dívka zmizela. Za chvíli otevřely se znovu dvěře a vysoká mužská postava vešla.

Bez dalších slov přikročil přichozi k oknu a vytáhl záclonu.

Proud světla vnikl do komnaty a osvětlil nejprve souměrnou postavu mladého krásvavce u okna. Mladý muž přikročil k loži. Z podušek vyzíral podlouhlý, ku bradě se špičatělý obličej nápadně temné barvy, s vysedlými kostmi, zbrázděný zvláště kol nosu, úst a na čele vráskami, prohlubujícími se při každém pohybu svalů lícních. Oči byly polootevřené, kryté dlouhými řasami, téměř bezlesklé, leb pokryta byla vlasy prořídlymi, černé barvy, sem tam prostoupenými šedými pásmy. Krk byl vychudlý, tenký, kůže na něm brabatila se v nesčetné, drobné záhyby, jež tmavější barvou svou činily pleť žíhanou.

Namáhavě protáhla se markýza na loži a kynula lékaři rukou, rukou, která byla černá až do modra jako celá ostatní její pleť, účinkem přílišného užívání stříbrnatých léků, jež pak v podobě temného barviva usadily se v podkožním vazivu. Stav ten nazývá se argyriismus.

Doktor Weltli přistoupil k loži. Podávanou ruku přitiskl zlehka ke svým rtům a podržel ji zkoumajе tep. Na to vyšetřoval vrchní část těla své nemocné. Zvadlá, ošklivá kůže visela na hrudníku, jehož žebra, klíční

i hrudní kosti ostře vystupovaly, nechávající mezi sebou prohlubiny. Pružnost kůže zmizela, vyzvednuté záhyby teprve po chvíli se vyrovnávaly. Svalstva tu téměř nebylo, jakési zbytky původního vaziva tukového sem tam vyplňovaly žalostné prázdno mezi kůží a kostrou.

Dle vzhledu byla to žena asi padesáti let, však vskutku nebylo markýze více nežli pět a třicet.

»Zbožňovaná Valerie!« zaskřehotal papoušek od okna.

»Valerie, má zbožňovaná,« opětoval zase a zase po drahnou chvíli. Lékař zatím skončil své vyšetřování.

»Nic nového,« odpověděl na tázavý pohled markýzin hlubokým hlasem a zůstal ještě chvíli seděti. Hovořili o diétě. »Jak dlouho může taková choroba trvati?« otázala se pojednou markýza.

»Třeba dvacet let,« vyhrknulo to z lékaře. Markýza chopila ho za ruku. Lékař zavrtěl hlavou.

»Nikoli, nejsme ještě tak daleko, ještě se nevzdáváme.«

Ruka Markýzina povolila, víčka očí se unaveně přivřela a lékař se tiše vzdálil.

Sofie, Vladimíra Valerie N...ova byla z vysokého rodu českého a vdova po mar-

kýzi de B., jenž zemřel před nedávnem jakožto konsul v Kairu. S chotěm svým žila jen dvě léta, načež se dobrovolně rozešli. Byla proslavenou krasavicí, uznanou královnou turfu, rovněž tak krásnou jako frivolní, omamovala své oběti jako had pohledem, chytala do sítí jako pavouk a nasytivši se odhazovala je s chladností. Byla zosobněným hřichem pro rodiče dospělých synů, postrachem mladých manželek i pomstou jejich zároveň, když vzplanulé k ní muže odkládala jako šaty, které nikdy dvakráte neoblekla. Svůdnictví jí bylo tak vrozeno, jako hadu lesklá kůže, jedový chrup a sykot. Byl to spíše Don Juan v sukních než Messalina, žádostivost její byla vznětlivá, bezohledně energická a rychle chladnoucí. Úsudkem světa pohrdala naprosto.

Žena tato umírala již po několik měsíců v Montreux, kdež zakoupila si villu Roubaix. Nikdo o ní nevěděl, před světem zemřela markýzka de B. již o dvě léta dříve a společnost lidská si oddechla. Zalezla sem do své skrýše, jako smrtelně raněný dravec, aby tu dokonala.

Snad ještě více nežli nemoc, která jak dobře věděla byla nezhojitelná, ničila markýzu dlouhá chvíle, ji, která tonula dříve od rána do noci a od noci do rána v roz-

čilujících požitcích všeho druhu. Nervy její byly vysílené, nikoli však zničené a duch její nepozbyl ničeho ze své podnikavé energie. Lomcoval tímto bídným tělem, volaje po světě, po svobodě, po zaměstnání a zatím dusila ho těžká hmota, jejíž rozklad byl i samé Valerii chvílemi zdoluhavým. Jen jediný pohyb, jediná kapka z modré lahvičky v toaletním stolku a byl by konec všemu. Divila se sama, proč tak dlouho otálí.

Divokou originalitou vedena, volila si též svého lékaře. Věděla dobře, že doktor Weltli lékařství mnoho nerozumí, věděla však též, že upřímný Švýcar není s to ji oklamati, že jí každé chvíle poví čistou pravdu, jak to s ní stojí. Mimo to dojížděl dvakráte v týdnu doktor Martin z Genevy na lékařskou návštěvu. S Weltlim setkala se před třemi lety v Bernu v hospůdce, kam v průvodu španělského kaballera po půlnoci zavítala. Při zavřených okenicích seděli tu ještě tři studenti statně popíjejíce.

»Dáble,« pravil jeden z nich po německu, ukazuje špičkou dýmky své na Valerii, »ta by byla jediná s to, mne přiměti ku skládání zkoušek. Pak by dal otec pokoj.« A nespustil s Valerie více oka.

Pro markýzu bylo hračkou vypátrati adresu nového svého ctitele a výsledek

námahy její byl dosažený doktorát a povýšení novopečeného doktora za tělesného lékaře markýzy de B. Bylo to již na sklonku bouřlivé její kariéry. Počínající úbytě míchy, — jeden z vyhlášených lékařů byl tak brutálním, že do očí jí tvrdil, že jsou následkem nezřízeného života —, pudily ji od té doby od kliniky ku klinice a zoufalou zapudily do samoty.

Dokud mohla sama po světnici choditi, bylo jí jediným zaměstnáním, jež ji bavilo, sedati v rohu komnaty v altánku, jehož tři okna poskytovala jí čarovný rozhled. Přímo před ní zvedal své křivolaké témě Dent du Midi a za ním pnul se Montblanc. Ledovec kynul ledovci, dvě věčnosti pohlížely na sebe. Mysli markýziny chápal se úžas přecházející v zuřivost. Když si pomyslna, že zemře, že jí dávno nebude, když tyto skály ve stejné nehybné kráse státi budou, tu byla by nejraději celý svět rozdrtila. A za okamžik přála by si býti takovým balvanem skalním, aby ještě dlouho pohlížeti mohla na svůj milovaný svět.

Později nevšímala si více ledovců, ale obrala si jiný zábavnější pohled. Z lodí vystupovali na břeh cestující různého druhu, hlavně choří. Prohlížela si tady kukátkem ty štíhlé děvy s mohutnýma prsoma, cho-

robně bledou tváří a velkýma očima, z nichž bleskotal plam voskových svící. Zdálo se markýze, že i ty kytice na prsou děv mají zvláštní zápach, jež pronikal až k ní, zápach po umrlčině a srdce její naplnilo se škodolibou spokojeností.

Když i to jí omrzelo, prohlížela si nižší kopce vůkol jezera, sledovala stříbrošedé mraky, jež nad nimi táhly seskupeně v předpodivné tvary. Zdálo se jí, jakoby velké červené skvrny na skalnatých bocích byly rány v těle těchto hor, jako by vodopády, řítící se z těchto boků do jezera, byly krví z ran těchto ubíhajících a v preludu svém čekala, brzy-li hora vykrvácí a sřítí se do jezera.

To vše minulo, když nemohla se více sama s lože hnouti. Tu upadala ve snění. Bože, kdyby jen nebylo toho snění! Však stále brátí opium, nemožno, a tak nezbyvalo, než podrobiti se. Zřídka kdy vykouznil jí šotek obraznosti situace i příhody nebývalé, nemožné, plné půvabu novosti a onoho rozechřívajícího přisvitu, jež obléhá vždy chiméry a jež je blaseovaným duchům příjemným omamujícím prostředkem. Častěji však přicházely jí na mysl výjevy, jež znala, jež prožila, vidiny na nejvýš nepříjemné! Hleděla je z počátku utápěti v šampaňském,

nedocílila však zapomenutí, ale podráždila žaludek k několikahodinným křečím. Od-dávala se tedy po krátkém boji v osud svůj s tichým vzdorem.

Choť její byl sice o dvacet let starší než Valerie, při tom však vždy byl mužem galantním. Po dvouletém manželství usnesla se panička připravit manželu překvapení dle jeho vkusu. Mladý nadporučík od ulánů, společný útěk a ochutnávání zapovězeného ovoce na smavé riviére — a věc byla od-byta. Ohromný skandál, rozvod. Na to rychle za sebou jako v kaleidoskopu jiné postavy. Elegantní hráč ze řemesla, jenž skončil v bagnu, učitel hudební, ruský šlechtic, vlaský hrabě pochybvého erbu, vše to mi-halo se jí znovu před očima. Vrhla se tehdy do rozmařilosti, jako horkem a žízni umdlený do chladné vody, s rozkoší ponořovala se zas a zas okouzlena vlastní krásou i úspěchy svými, nedbajíc, že plyne daleko od ochranné budky a v šanc je vydává zvědavosti kolem-jdoucích.

Posléze stávalo se jí to jednotvárným; i zajela zpět do Čech a oblékla na se roucho pastýřky, snila o idyllách na lovcím svém zámku, o slastech upřímné lísky. Tu se-znala Vavřince. Jak byl ten vesnický mladík podoben svému patronu mladistvému jáhnu.

Všecky děvy v okolí vzdychaly po něm a ona pyšná šlechtična měla se vrádití ve skromný jejich šik? Nikoli, rázem si ho upoutala liliovými rameny kol krku, žhavými polibky svých rtů a sterým půvabem mladé, rafinované smyslnosti. Na podzim vrátila se do města a Vavřinec ji doprovázel v livreji — lokaje. Miloval ji stále a nemohl bez ní žítí, zněl prostý jeho důvod, na ná-mitky a předhůzky odkudkoli činěné. V Praze navštívil markýzu jednoho dne mladý hrabě P., s nímž se markýza velmi, velmi živě bavila. Při rozchodu pozvala hraběte na večer na čaj.

Sotva hrabě odešel, vstoupil Vavřinec všecek zbledlý a s jiskřícíma očima.

»Vy jste pozvala hraběte na čaj,« vy-razil ze sebe.

»Ano, můj drahý!« odpověděla markýza s chladným úsměvem, poklepávajíc mu na rameno.

»Nesmí to býti! To neučiníte!« zvolal mladík hrozivě.

»A proč?« tázala se markýza ostře.

»Nechci tomu. Nesnesu toho!«

»Nebud' zpozdilým, hochu, a neboj se ničeho.« Bleskla naň černým okem a dořála lichotivě: »Tebe mi nenahradí.«

Večer se přiblížil a hrabě se dostavil. Však sotva že usedli, sotva že s markýzou vyměnili několik vět, zahoukla střelná rána. Ubohý, zamilovaný lokaj ležel tu přede dveřmi, krev tekla mu proudem z rozbitého spánku a víčka měl zapadlá...

Opium, rychle opium!

Z jezera ozvala se jednoho večera melanchonická melodie. Markýze přicházela tak známou, že kázala otevřít okno. Ach ano, byla to slovenská píseň, kterou Ladislav tak často příjemným hlasem svým jí zpíval. Na jezeře zpíval ženský hlas nějaké české turistky:

Ešče som sa zpátky vrátil
viac ho doma nebolo,
zaklopal som na okiénko
otvorit nescelo.

Markýza chtěla k oknu, však v čas vzpomněla si na neuctivé chování se mladíka, jenž nedávno jda kolem zahlédl ji při okně. Považoval ji jednoduše za opici.

Přívál nových upomínek shrotil markýzina ducha, tak že nebyla ani s to dáti rozkaz, aby okno bylo zavřeno. Před očima jejíma stál bledý přízrak mladého lázeňského lékaře, jehož jedna noha spočívala na šíji mrtvé dívky.

Neodvratně pohlížel přízrak na markýzu, zvolna vztáhl proti ní ruce, ústa jeho již již se otvírala k výkřiku. A znovu odvracela srdce jeho od chudé dívky, jejímž životem i nadějí byl a přehlušovala sladkým uměním záletnickým hlas jeho svědomí, jenž zval ho křivopřísežníkem a vrahem. Co zbylo mu, když se ho markýza nabažila? Snoubenkyně jeho byla mrtva a nemohla mu více odpustiti. Hledal tedy ve sklenici zapomenutí a útěchu; zpitý zbloudil jednoho večera vračeje se z hostince zbloudil a ráno nalezen u hřbitova zmrzlý.

Opium, probůh opium...!

Však co hledá u jejího lože toto dítě kulatých doličkovitých tváří, s nepřírozeně zvětšeným, jiskřicím zrakem, špičatých, nevyvinutých tvarů? Blíží se neslyšně, blíží se stále, již je zcela u jejího lože, ach, kam utéci, jak přinutiti schromené údy k pohybu, když víčka nechtí zapadnouti a nutí zrak poblížeti na přízrak chlapce? Není mu více než třinácte let, jako tehdy, kdy v úboru pážete dvorního klesl jí k nohám, přinášeje jí prvotiny svých citů. Byl jediným dědicem rozsáhlých statků na Moravě, poslední potomek staroslavného šlechtěného rodu. Od dítěte býti milována, jak směšné to bylo, avšak zároveň jak originelní obeznamovati

čistou mysl s mysteriemi paphickými! Žáry markýziny spálily záhy vše, co bylo útlejšího, šlechtnějšího v duši hraběcího chlapce, jen hrubší, nižší byliny obstály, ba plevel ten bujel dvojnásob v ovzduší předčasného léta. Pozdě pozorovali zkázu chlapcovu příbuzní jeho, snad schválně dělali se tak dlouho nevidoucimi, počítajíce na tučné dědictví, až nebylo více spásy. Rozrušené nervstvo chlapcovo nesneslo kázně, jež mu náhle byla uložena a v záchvatu třetivosti skončil jako druhý Dion skokem s třetího patra na dlažbu. A svůdnice? Prehla do Afriky aby unikla přísnosti trestního zákona a mocnému vlivu příbuzných měla jen co děkovati, že nebylo žádáno o její vydání.

A nechce, nechce ustoupiti tato vidina? Proč nezjevila se jí dříve, kdy byla silná, krásná a zdravá?

Nezkrocený duch markýzin bojoval s přízraky, upomínkami a dlouhou chvílí statečně, avšak odpor a síla jeho slábly vůči hledě. Jen když bylo nejlhůž, když byl již na prahu šílenství, brala markýza opium. Nemoc její se vlekla zdlouhavě ku svému konci.

Jednoho odpůldne zůstal dr. Weltli po své obyčejné návštěvě seděti, jako by byl něco tajil. Na povzbuzující pohled markýzin sklonil se k ní a pravil neobyčejně měkce:

»Valerie, kdosi venku čeká.«

»Nuže?«

»Rád by vstoupil.«

»Šilíte milý příteli? Což přijímám někoho?«

»Je to kněz — katolický kněz.«

»Ach! Tedy konečně!« Markýza se neobyčejně vzpružila. »Reete, jakou lhůtu mám ještě? Nuže?«

»Šest, snad osm dní,« odpověděl lékař dušeným hlasem, ohlížeje se plaše, jakoby někde jinde byl nemocný, jenž měl svůj ortel zaslechnouti.

»Merci! Pošlete jen kněze zase pryč!«

»Valerie, můj bože! Ne tak, ne tak — Myslil jsem jen —«

Markýza pohlédla v široký, úzkostlivý obličej lékařův a pravila: »Weltli, tobě bych se chtěla zpovídati.« A přitáhla slabou, zbývající svou silou ruku lékařovu na svou hlavu.

»Díky!« bručel lékař pohnut. »Nejsem vaší víry, ale konečně věřím v téhož Boha.«

Markýza byla ve všem všudy dámou velkého světa, galantní, duchaplnou, skeptickou a především bez víry. Nitro její ne postavilo žádného čistého oltáře »neznámému bohu.« Již její vychování bylo více národnostní nežli náboženské, byla dcerou šlechtice,

jenž znaje se k liberální straně, byl zároveň nepřitelem národa, uprostřed něhož žil. Teprve nyní v samotě své cítila jakési prázdno, jakýsi neurčitý strach před tímto prázdňem a mozek její pracoval horečně, by prázdnotu onu vyplnil, avšak marně. Čím více ji zkoumala, čím více se do ní nořila, tím více se prázdnota před jejím zrakem šířila, až seznala, že je bezedná a bezmezná. Nemohla sebou již ani hnouti a jako magnetem přitahována, nahlédala duše její v tuto prázdnotu, pátrala po něčem, co by v zející jícn této hrozné prázdnoty vmetla.

Druhého večera oslovil Weltli znovu svou nemocnou. »Valerie, nesmějte se, ale chcete-li kněze připustiti, jsem ochoten sám učiniti co je možného.«

A vytáhl z kapsy velký katolický katechismus, jež po celý den s neúnavnou pilí byl studoval. Markýziny oči zasvítily zvláštním leskem.

»Věděla jsem, že Švýcaři jsou dobří křesťané, ale vy jste příliš laskav ke mně.«

A po celou hodinu, co Weltli mluvil, poslouchala tiše a s patrnou účastí. Švýcar vmluvil se konečně do své úlohy tak a shledával vše o čem mu bylo hovořiti, tak pěkným, že mimoděk nápodobil Alexandra

výrokem: »Kdybych nebyl kalvinistou, chtěl bych býti katolíkem.«

Po tomto výroku ohlédl se konečně po své nemocné. Ležela tu bez hnutí, bez dechu, zdánlivě mrtva. Teprve po půl hodině podařilo se lékaři přivésti ji k sobě z hluboké mdloby.

»Co se stalo?« tázal se jí Weltli sotva dechu popadaje.

»Malá mdloba, myslím, doktore. Vite-li však, co jsem před několika okamžiky seznala? Něco velmi směšného, totiž že není žádného z deseti přikázání, které bych nebyla přestoupila. — Avšak kolik máme tepů?

»Osmapadesáte.«

»A teploty?«

»Šestatřicet na vlas.«

»Není tudíž žádného okamžitého nebezpečí. Ty kapky, jimiž jste mne křísil, si tu pro všechn případ nechám. Tedy na zítřek!« —

V duši markýzině udála se veliká změna.

Co nejvýmluvnější kazatelé, čeho díla zbožných umělců nedokázala, to provedla prostá slova laikova, zřejmý dobrý úmysl jeho a skálopevná víra jeho mysle. Při slovech horujícího lékaře, jakoby se v duši její odestíraly závoje z dob nejtělejšího dětství a výjevy z ranní zory životní ta-

nuly jí v překvapující plastičnosti na mysli, zapuzující děsivé stíny. Nad ní, malým dítětem, klonila se chůva, prostá žena z lidu, držela ručky její sepjaté a předříkávala jí krátkou srdečnou modlitbu.

Se stěny pohlížel na ni s kříže svého Kristus s tváří plnou tichého utrpení a pojednou vystupovaly z prázdného prostoru v duši její známé postavy, dávno zemřelí rodičové, závodila v divokých hrách se svými bratry k úžasu miss Berratové své guvernanty, starý farář blízké vesnice zval ji zase na domácí med a bývalá kojná její na kousek čerstvého másla. Vše to vystupovalo jako z propadliště a kupilo se kol ní jako na obranu. Zdálo se markýze chvílemi, že blouzní.

Ráno, sotva že se rozednilo, dostavil se lékař. Vzhled jeho byl vážný a smutný.

»Weltli,« pravila markýza, »měla jsem podivné sny. Zdálo se mi, že jsem dítětem a milovala jsem celý svět. Jak to bylo krásné! A přece jsem nikdy nemilovala, nikdy! Je to velké neštěstí, není-li pravda, milý příteli? Buďte vesel, Weltli, poslechnu vás. Dojděte mi pro kněze.

Lékař opustil kvapně komnatu a za chvíli vkročil kněz. —

Průběhem dne vzmáhala se slabost markýzina rychle a k večeru bylo celé tělo její mimo hlavu ochromeno a bezcitno. Musili ji přenášeti, převlékati a čistiti jako nemluvně. Nic nežilo již v tomto bídném těle než dvě oči prozrazující zábleskem svým, že srdce ještě tepe, plíce dýchají.

»Doktore,« pravila markýza večer k Weltlimu, jenž nesl ji do jiné komnaty, »vy jste příliš laskav ke mně. — Lituji, že jsem sama nebyla takovou k nikomu,« dodala, když ležela již na jiné posteli.

»Valerie!« mumlal Weltli tiskna jí ruku, zapominaje, že je úplně bezcitnou. Muž tento viděl posud v markýze krásné zapadající slunce, jak se mu poprvé zjevila a byl jako slepý ku všem změnám, které během let a choroby nastaly. Přichylnost jeho k markýze měla ráz věrnosti psi.

V noci počala markýza blouzniti, hovořila s osobami dávno mrtvými, modlila se a v hrůze, již ji obcházela, křičela bez ustání, pronikavě, že znělo to jako vytí. Weltli i dr. Martin bděli u ní. Chvílemi probíhalo tělem markýziným třesení, údy její sebou cukaly a končetiny zvedaly se a kroutily pod pokrývkou do různých nepřirozených poloh. Jakési galvanické proudy povstávaly v odumírajících tkanivěch a lom-

covaly tělem. Zuby markýziny srazily se vždy s cvakotem.

U hlav lože hořela hromnice a ve vedlejším pokojíku dlely dvě jeptišky na modlitbách.

Hlava její obracela se sem tam a oči její koulely se, nesledující již pohybů hlavy samovolně. Ruce její byly modré, studené a vlhly v lepkavém potu. Vychudlá prsa zdvihala se v rychlém, nepravidelném dýchání. Za nějakou chvíli přešel nepokoj a nastoupila bezvládná únava.

Weltli podjal hlavu její pod polštářem a položil ji na své rameno.

»Díky,« zašeptala markýza jako ze sna. »Tak bych si přála zůstatí.« Kdykoli však Weltli v lékařském pátrání přiblížil se obličejem svým k jejímu, odvrátila hlavu. Ubíral jí vzduchu a plíce její dýchaly již slabě, měly tedy potřebí vzduchu úplně čistého.

»Kde je světlo?« tázala se markýza po chvíli.

Postavili svíčku před ni na stolek, neviděla více jejího světla.

»Doneste mne k oknu, slunce již vychází.«

Doktor Weltli nesl ji v náruči k oknu jež dr. Martin odestřel. Východ ruměnil se vskutku již a po temném, tichém jezeře

honily se pablesky červánků s leskem měsíčním.

»Klekání!« vzdychla markýza. »Anděl páně — — Moře, moře hučí —!«

Odumírající nerv sluchový působil v mozku markýzině preludy zvonění a hučení.

Na východě bylo již jasno, když dech markýzin počal váznouti. Weltli seděl, maje ji v náruči ve fauteuilu. Změnou polohy hleděl jí dýchání ulehčiti. Nešlo to, položil-li jí více vodorovně, váznul dech, opřel-li ji do polohy více sedící, obrátily se oči v sloup a dolní čelist klesala. V nesnázi své sténal silný muž, jako kdyby sám fysickou bolest pocítoval.

Pojednou trhlo to tělem markýziným, oči se široce rozevřely a jako nadpřirozenou silou podporována zdvihla se hlava její. Oba lékaři ustrnuli.

»Bohudík,« pravila markýza tichým, avšak zřetelným hlasem, představovala jsem si smrt hroznější. Není to nic — !«

Oči její obrátily se k vycházejícímu slunci a zornice se poněkud zúžily.

»Tu nais, bonjour! Moi je meurs, adieu!« šeptala po francouzsku. (Ty vznikáš, dobrý den! Já umírám, s bohem! Franc. přísloví.)

A se zbytkem smutné koketterie snažila se přinutiti bezbarvé rty své k úsměvu.

Hned na to klesla hlava její nazpět, zornice obrátily se na vrch do hlavy a z hrdla dral se dech s hrčením. Několikrát dechla, pak nastala přestávka, zase několik namahavých dechů či spíše lapání vzduchu a následovala přestávka dlouhá, dlouhá. Víčka očí pomalu zapadala, v koutku oka objevila se slza. Příšerný smích kmitl se na tváři, zuby se vycenily a koutky úst povytáhly se do výše. Dechnutí a zase ten úsměv. V prsou vařilo to a bzučelo jako vroucí voda neb roj včel, celé tělo napjalo se, až to v kloubech zapraskalo, pak povolovalo, klesalo zvolna, dech ztichnul, již chvěly se jen chřípí nosu zlehounka, pleť bledla, bělela, až nastal úplný, hluboký klid. Markýzy Valerie nebylo více.

Doktor Martin vzdálil se a Weltli zdvihl se po malé chvíli s břemenem svým. V napřažených rukách držel zlehka mrtvolu, jejíž vlasy splývaly jako černý prapor k zemi, pohledl do výše k modrému nebi, jež v raním světle oknem sem se smálo a rty jeho pronášely prostá slova denní modlitby. Do hustých, rusých vousů kanuly mu slzy.

Z vedlejší komnaty křičel papoušek jako posedlý své obvyklé:

Zbožňovaná Valerie!

* * *

Mrtvola markýzina převezena do Čech a za jedné noci při svitu pochodní uložena v rodině hrobce malého města. Osobní svém jmění odkázala markýza dobročinným ústavům. Doktoru Weltlimu vykázala roční důchod.

Na potulkách Švýcarskem seznámil jsem se s Weltlim, jenž vypravoval mi to, co jsem napsal.

